

KULTUR- PROGRAMMET

SVENSK UNGDOM

SVENSKA FOLKPARTIETS UNGDOMSORGANISATION

FRI KULTUR - SAMHÄLLETS HÖRNSTEN

Kulturpolitiskt program för Svensk Ungdom. Antaget av extra förbunds-
mötet i Vasa 20.2.1966.

Kultur är en helhet, som bygger på tradition, miljö, språk samt växel-
verkan mellan grupper och individer. Ju rikare ett lands kulturliv
är, desto större är medborgarnas förutsättningar att leva i samför-
stånd och fred med sina medmänniskor världen över.

Vid sidan av litteraturen, musiken och konsten samt andra yttringar
av människans skaparlust och livsglädje intar de åtgärder som syftar
till att utveckla hela samhälls- och kulturmiljön i dess vidaste
mening en betydelsefull plats.

En demokratisk och socialt rättvis livsmiljö, där den enskilda män-
niskans valfrihet bevaras, utgör den bästa grunden för ett rikt kul-
turliv. Respekt för människans egenvärde är av grundläggande betydel-
se då det gäller att stimulera kulturell aktivitet. För att nå detta
mål krävs stöd från samhällets sida utan att kulturlivets frihet
kringskärs.

En fortsatt kulturell förkovran och utveckling ställer stora krav på
samhällsplaneringen. I nyplanerade samhällen och växande tätorter bör
man i högre grad än hittills vinnlägga sig om en effektiv distribu-
tion, produktion och konsumtion av alla kulturformer. Där möjligheter
till helhetslösningar inte kan uppnås bör de redan existerande kultur-
institutionerna utbyggas, samordnas och stödas. I glesbygderna krävs
punktvis insatta åtgärder.

Samhället bör stimulera den personliga aktiviteten. Det är även vikt-
igt att utbildningen av kulturarbetare effektivteras. Anpassnings-
problem och användningen av den ökade friheten är ett försummat
forskningsområde. Tillräckligt djupa kunskaper om dessa frågor ger
nya möjligheter till en förnuftig variation och spridning av kulturen.

En fri debatt är en grundförutsättning för ett intensifierat kultu-
rellt arbete såväl inom den egna språkgruppen som mellan de bägge
språkgrupperna i vårt land och utöver landets gränser.

Det svenska språket och den därtill förknippade kulturen i Finland
bör respekteras och utvecklingen tryggas. Så binds landet samman med
den nordiska kulturkretsen.

En utbyggd växelverkan mellan finnar och finlandssvenskar är till nyt-
ta för båda språkgrupperna. Kulturellt samarbete erbjuder stora möj-
ligheter att sprida förståelse för och insikter om språkgrupperna.

UTBYTE ÖVER GRÄNSERNA

Kulturell utveckling förutsätter internationellt umgänge och utbyte av rön och erfarenheter samt information. Misstro bör härvidlag avlägsnas och fördomar bekämpas.

Inom Norden bör massmedia obundet av nationsgränserna förmedla information och kulturprestationer. Kulturtjänsten bör mera målmedvetet och fördomsfritt än hittills bredda underlaget för nordiskt utbyte.

Finlands läge förutsätter även växande samverkan i andra riktningar. Kulturutbytet med Sovjetunionen och med de övriga östersjöländerna bör uppmuntras. Särskild uppmärksamhet skall fästas vid att kunskaper i ryska språket ökar genom frivilliga studier i skolor, fria bildningsorganisationer och i övrig vuxenundervisning.

I det internationella samarbetet är vårt land för närvarande med hänsyn till stipendier och andra understöd den mottagande parten.

Vårt lands resurser möjliggör också andra insatser för utvecklingsländerna.

Finland bör kraftigt öka antalet stipendier för utländska studerande. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid möjligheterna att i Finland utbilda experter för dessa länder. Möjligheterna för finländska ungdomar att aktivt delta i U-landsarbetet bör ökas genom att en finländsk fredskår upprättas.

Det kapital som investeras i internationellt kulturarbete ger även nationellt utdelning. Det är angeläget, att Finland deltar i internationella utställningar och själv ordnar utställningar där vår kultur presenteras. Framstående finländska förmågor bör beredas ekonomiska möjligheter till fri verksamhet även utomlands. Spridningen av utländsk skönlitteratur och internationella forskningsresultat främjas med ökat statligt stöd. Det ligger i samhällets intresse att

SU kräver:

- vidgad kulturell insats av massmedia, så att den finländska kulturen knyts närmare en nordisk gemenskap.
- fördomsfri inställning till våra grannländer och ökat utbyte med dem.
- Nya möjligheter till studier av dessa länders språk.
- Flere stipendier för utlänningars studier i Finland.
- Bättre resurser för finländska kulturarbetare till stipendievistelser utomlands.
- målmedveten kulturinformation utomlands.
- ökat stöd för översättning av utländsk skönlitteratur och vetenskapliga verk.
- att en finländsk fredskår grundas.

STUDIESTÖD UTAN VILLKOR

Det är inte rimligt att familjen i så hög grad som nu skall betala för barnens utbildning. Alla som fortsätter sin utbildning efter läro-
Pliktsskolan bör få ett statligt bidrag till fyllda nitton år. Detta
allmänna bidrag bör kompletteras med behovsprövade bidrag för dem som
inte får sin utbildning på hemorten eller av annan orsak är i behov
av särskilt ekonomiskt stöd. De som fyllt nitton år bör stödas genom
bidrag och räntefria lån som garanterar en skälig levnadsstandard un-
der studietiden. Det enda villkoret för denna utbildningshjälp bör
vara studerandens behov. De, som studerar, bör ekonomiskt betraktas
som oberoende av sina föräldrar. Studiekostnaderna bör vara avdrags-
gilla i stats- och kommunalbeskattningen.

SU kräver:

- att ungdomar fram till fyllda 19 år får allmänt statligt bidrag som kompletteras med behovsprövade bidrag.
- att utbildningen för dem som fyllt 19 år understöds genom bidrag och räntefria lån, som garanterar en skälig levnadsstandard.
- rätt att avdra studiekostnaderna vid beskattningen.

LIKA UTBILDNINGSMÖJLIGHETER FÖR ALLA

Varje människas rätt till utbildning enligt sina personliga förutsättningar är en grundläggande princip i ett demokratiskt samhälle.

Grundskolan bör speciellt på högstadiet beakta elevernas olika intressen, anlag och fallenhet, begåvning och utvecklingstakt.

Specialklasser av olika slag bör inrättas så att elever med särskilda svårigheter får stödundervisning.

Landets skolsystem bör utformas så att var och en efter genomgången grundskola kan få fortsatt utbildning enligt personliga förutsättningar och intresse.

Grundskolan och hela landets skolsystem bör utformas så att skolformen tryggar den finlandssvenska minoritetens grundlagsenliga rättigheter till skolutbildning. Det är därför angeläget att man på svenska orter - inte minst där finlandssvenskarna är en liten minoritet - överväger möjligheterna att till grundskolan ansluta det nuvarande gymnasiet.

Nätet av yrkesvägledningsbyråer bör i snabb takt utbyggas så att alla elever får samma förmåner.

Gymnasiets teoretiska linje bör ge ökade förutsättningar för högskolestudier.

En effektiv undervisning inom de skilda skolformerna fordrar att elevantalet i första hand sänks till 25 elever per klass.

Lärarnas kunskapsstoff föråldras snabbt och det blir allt viktigare att sörja för en målmedveten och organiserad fortsättnings- och vidareutbildning. Möjligheterna till tjänstledighet med studielön bör utökas.

Då yrkesutbildningsväsendet utvecklas bör den finlandssvenska ungdomen ges samma möjligheter som den finska ungdomen.

Folkhögskolan är en av de utbildningsformer som kan väcka ungdomens kulturmedvetande. Den bör i högre grad än hittills vinnlägga sig om att genom uppläggningsen av sin undervisning locka redan yrkesutbildade och ge kurserna en prägel av vuxenundervisning.

Arbeter- och medborgarinstituten är ett effektivt medel att främja bildningsarbetet. Dessa skall befordra självstudier och verka andligt stimulerande. Särskild uppmärksamhet bör ägnas landskommunernas behov. Korrespondensundervisningen bör stödjas mera än hittills.

De kommunala biblioteken bör bedriva en aktiv litteraturförmedling, stimulera läsintresset, skaffa biblioteksbilar till landsorten och bilda biblioteksklubbar för barn och vuxna.

Yrkeskunskaperna och intresset för dem bör ökas. Privatistexamina och preparandkurser vid bland annat tekniska och merkantila skolor gör det möjligt att efter fritidsstudier avlägga prov för den kompetens skolor utdelar.

För att göra undervisningen tillräckligt individuell och effektiv bör antalet lärartjänster vid våra högskolor kraftigt ökas. Införandet

av en tredje högskoltermin bör fördomsfritt undersökas och prövas. En kraftig utbyggnad av forskningen och högskoleundervisningen är en förutsättning för samhällets utveckling. Studentexamen skall inte utgöra en ovillkorlig grund för studier vid universitet och högskolor.

En svensk lärarhögskola bör upprättas och ge samma möjligheter till utbildning som på finskt håll i landet.

SU kräver:

- att grundskolan i tillräcklig utsträckning beaktar elevernas olika begåvning och utvecklingstakt.
- att den finlandssvenska minoritetens rättigheter i vårt nya skolsystem tryggas.
- en organiserad fort- och vidareutbildning för lärare.
- att arbetar- och medborgarinstitut inrättas med speciellt beaktande av landsbygdens behov.
- att maximitalet elever per klass sänks till 25.
- att privatistexamina och preparandkurser införs vid bl.a. tekn. och merk.skolor.
- ett starkt antal lärartjänster vid högskolor.
- att möjligheterna till en tredje termin utreds.
- att en finlandssvensk lärarhögskola upprättas.
- dispensmöjligheterna för vidareutbildning bör ökas.

KONST

Kommunerna bör överväga möjligheten att grunda kulturcentra för att göra konst och kultur lättillgänglig. En utgångspunkt för uppbyggnaden av kulturförmedlingen är de kommunala biblioteken. När offentliga byggnader uppförs bör en viss procent av byggnadskostnaderna anslås för den konstnärliga inredningen.

De ekonomiska svårigheter som våra teatrar kämpar med bör lättas genom ökade anslag. Undervisningen i film och fotokonst i vårt land är försummad. (Ett statligt filminstitut och ett filmarkiv bör upprättas). En statlig central för undervisningsfilm som tillgodoser också de svenska skolornas behov bör inrättas.

En lagbunden procent av biblioteksanslagen bör ges som stipendier åt alla inhemska konstnärer, vilkas verk finns tillgängliga i biblioteken. De centrala konstnärsorganisationerna bör bestämma hur dessa anslag fördelas.

En ändamålsenlig fördelning av stipendierna är nödvändig. Unga konstnärers behov bör särskilt beaktas. En koncentration av de för närvarande starkt spridda finlandssvenska stipendiemedlens förvaltning är angelägen.

SU kräver:

- att de kommunala biblioteken utbyggs till kulturcentra som omfattar all skapande konst.
- ökade kommunala konstanslag
- effektiv utbildning inom alla konstarter.
- generösare ekonomiskt stöd för utövare av konstnärliga yrken.
- att förvaltningen av de finlandssvenska stipendiemedlen koncentreras.

VALFRIHET I OPINIONSBLDNING

Med beaktande av den stora betydelse press, radio och television har för information och opinionsbildning i ett demokratiskt samhälle bör en effektiv insyn och kontroll rörande radio- och TV-verksamheten garanteras.

De olika opinionerna bör på lika villkor komma till uttryck i massmedia. De politiska partierna i riksdagen bör jämfställas i radio och TV.

Televisionens nuvarande kanal 2 bör snabbt byggas ut så att detta TV-nät i första hand täcker de svenskspråkiga områdena i landet. Kanalen bör disponeras för finlandssvenska behov.

Regeringen bör i enlighet med Nordiska rådets rekommendationer aktivt verka för att de nordiska ländernas radio- och televisionssändningar kan mottas överallt inom Norden.

Tidningspressens roll som opinionsbildare kommer att förbli betydelsefull. Därför är det nödvändigt att pressen också i fortsättningen genom lagstiftning skyddas mot alla försök att kringskära dess frihet och oberoende. Censurmentalitet och strävan till åsiktsförtryck samt försök till likriktning av opinionsbildningen i pressen måste bekämpas.

Den nationella nyhetsbyråns neutrala och sakliga nyhetsförmedling är en viktig bas för radio, television och tidningspress. Det är därför av betydelse att FNB:s verksamhet kan utvidgas.

SU kräver:

- att i riksdagen representerade politiska partier bör behandlas lika ifråga om sändningstid för politisk information.
- att de nordiska ländernas radio- och televisionssändningar bör kunna mottas överallt inom Norden.

UNGDOMEN OCH HEMBYGDEN

Den kulturella ungdomsrörelsen har aktningvärda traditioner att bygga vidare på. Programmet bör dock anpassas till förändringarna i tiden.

Dialekter, folkdanser, folkmusik, den gamla byggnadskulturen på landsbygden och i städerna och våra ortnamn representerar kulturvärden, som bör tas till vara.

Det är angeläget att alla finlandssvenska krafter medverkar till att dessa värden bevaras. En intensiv nyrekrytering och en fortgående föryngring inom den kulturella ungdomsrörelsen är nödvändig. Denna skall själv inte inlemmas i en tradition som den satts att förvalta.

Det är viktigt att den traditionella finlandssvenska bygdemiljön bevaras genom en aktiv och framsynt hembygdsvård som också inbegriper landskapsvård.

SU kräver:

- fullgod utbildning av ungdomsledare i Svenskfinland.
- ökat statligt stöd för den kulturella ungdomsrörelsen.
- kommunala ungdomsledartjänster i Svenskfinland.
- att de gamla svenska ortnamnen skyddas och bibehålls i officiellt språkbruk.
- att kulturlandskapet skyddas.
- att uppteckningen av våra dialekter, folkvisor, spelmansmusik och folkseder intensifieras.
- att mera statsmedel beviljas för kulturvårdande syften.

FYSISK FOSTRAN FÖR ALLA

Friluftsliv, gymnastik och idrott tjänar människans hälsa och personlighet. Toppidrotten sporrar till enskilda prestationer. Samhället och i idrottsorganisationerna bör dock inte glömma bort varmansidrotten på stjärninsatsernas bekostnad. Därför är det angeläget att idrottsanläggningarna på ett naturligt och lockande sätt ansluts till andra fritidscentra.

Samhället bör även tillgodose det allt större behovet av idrottsledare och instruktörer. Statens ekonomiska stöd bör fördelas med beaktande av massidrottens behov.

Den medicinska och psykologiska forskning som rör fysisk fostram är inte tillräckligt omfattande i vårt land.

SU kräver:

- att samhället och idrottsorganisationerna ägnar varmans idrott och friluftsliv större uppmärksamhet än hittills.
- att samhället tillgodoser behovet av idrottsinstruktörer.
- att idrottsanläggningarna ansluts till fritidscentra.
- att den medicinska och psykologiska idrottsforskningen intensifieras.